

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ПІВНІЧНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

«30» березня 2021 року

№ 60/7-рк/к

м. Київ

КП «Господар»

вул. Шевченка, буд. 18, смт Варва,
Варвинський р-н, Чернігівська обл.,
17600

*Про запобігання порушенням
законодавства про захист
економічної конкуренції*

Північне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України (далі – Відділення) здійснило розгляд заяви гр. Остапця В.П. від 01.10.2020 б/н (вх. Відділення від 05.10.2020 № 60-01/154-АМ) щодо можливого порушення виконавчим комітетом Варвинської селищної ради Прилуцького [Варвинського] району Чернігівської області (далі – Виконком) законодавства про захист економічної конкуренції в частині затвердження рішенням від 26.05.2020 № 33 «Про деякі питання поведінки з побутовими відходами» норм надання послуг з вивезення побутових відходів в смт Варва (далі – Заява).

В ході розгляду Заяви Відділенням було направлено листи та вимоги про надання інформації, зокрема:

- до Виконкому від 15.10.2020 № 60-02/5782 та від 23.11.2020 № 60-02/6650;
- до комунального підприємства «Господар» Варвинської селищної ради Чернігівської області (далі – КП «Господар», Підприємство) від 15.10.2020 № 60-02/5781 та від 23.11.2020 № 60-02/6651.

За результатами аналізу матеріалів Заяви, а також інформації та копій документів, наданих Виконкомом (листи від 03.11.2020 № 02-25/2795, вх. Відділення від 06.11.2020 № 60-01/4224; від 15.12.2020 № 02-25/3067, вх. Відділення від 21.12.2020 № 60-01/1664кі) та КП «Господар» (листи від 04.11.2020 № 643, вх. Відділення від 09.11.2020 № 60-01/4255; від 14.12.2020 № 711, вх. Відділення від 21.12.2020 № 60-01/4880), Відділенням встановлено наступне.

Рішенням Виконкому від 10.05.2019 № 65 «Про введення в дію рішення конкурсної комісії» виконавцем послуг з вивезення побутових відходів (далі – Послуги) у територіальних межах смт Варва Чернігівської області визначено КП «Господар» (17600, Чернігівська обл., Прилуцький [Варвинський] р-н, смт Варва, вул. Шевченка, буд. 18; ідентифікаційний код юридичної особи 35074998).

12 травня 2019 року між Підприємством та Виконкомом було укладено договір про надання послуг з вивезення побутових відходів на території населених пунктів Варвинської селищної ради строком на 5 років (з 10.05.2019 до 09.05.2024).

Як вбачається із відомостей, які містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, видами діяльності КП «Господар» за КВЕД є: 36.00 – забір, очищення та постачання води (основний); 38.11 – збирання безпечних відходів; тощо.

Тобто, Підприємство є суб'єктом господарювання у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента та не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.

Оскільки Послуги надаються суб'єктом господарювання, якого визначено виконавцем за результатами проведеного органом місцевого самоврядування конкурсу, споживачі не мають можливості вибору іншого підприємства, яке б надавало аналогічні Послуги, тобто споживачі можуть скористатися послугами лише певного підприємства – КП «Господар».

Враховуючи наведене, відповідно до абзацу другої частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», становище КП «Господар» на ринку послуг з вивезення побутових відходів у територіальних межах смт Варва Чернігівської області (далі – Ринок) має **структурні ознаки монопольного (домінуючого) становища**.

Основні засади організаційних, господарських відносин, що виникають у сфері послуг з поводження з побутовими відходами, регулюються Законами України «Про житлово-комунальні послуги» та «Про відходи», Правилами надання послуг з поводження з побутовими відходами, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070 (далі – Правила надання послуг).

Відповідно до статті 1 Закону України «Про відходи»:

побутові відходи – відходи, що утворюються в процесі життя і діяльності людини в житлових та нежитлових будинках (тверді, великогабаритні, ремонтні, рідкі, крім відходів, пов'язаних з виробничою діяльністю підприємств) і не використовуються за місцем їх накопичення;

джерело утворення побутових відходів – об'єкт, на якому утворюються побутові відходи (житловий будинок, підприємство, установа, організація, земельна ділянка);

послуги з поводження з побутовими відходами – послуги з вивезення, перероблення та захоронення побутових відходів, що надаються в населеному пункті згідно з правилами благоустрою території населеного пункту, розробленими з урахуванням схеми санітарного очищення населеного пункту та затвердженими органом місцевого самоврядування.

Відповідно до статті 35¹ Закону України «Про відходи» та пунктів 3, 4 Правил надання послуг перевезення побутових відходів здійснюється спеціально обладнаними транспортними засобами. Орган місцевого самоврядування на конкурсних засадах та у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, визначає виконавця послуг з перевезення побутових відходів з певної території населеного пункту.

Послуги з поводження з побутовими відходами є комунальними послугами (пункт 2 частини першої статті 5 Закону України «Про житлово-комунальні послуги»).

Частиною третьою статті 4 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» передбачено, що затвердження норм споживання комунальних послуг віднесено до повноважень органу місцевого самоврядування у сфері житлово-комунальних послуг.

Згідно з пунктом 6 Правил надання послуг обсяг надання Послуг розраховується на підставі норм, затверджених органом місцевого самоврядування в установленому законодавством порядку.

Наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 30.07.2010 № 259, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 29.09.2010 за

№ 871/18166, затверджені Правила визначення норм надання послуг з вивезення побутових відходів (далі – Правила визначення норм).

Норми можуть розроблятися **органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання, що надають Послуги**, іншими зацікавленими організаціями та переглядаються один раз на п'ять років (пункти 1.4., 1.5. Правил визначення норм).

Правилами визначення норм передбачено наступне.

Норма – це кількісний показник споживання послуг з вивезення побутових відходів, які утворюються на одну розрахункову одиницю (одного мешканця для житлової забудови, одне місце в готелі, гуртожитку та ін., 1 кв. м торгівельної та складської площі, вокзалів, автостоянок, пляжів та ін.; одне відвідування для поліклінік тощо) за одиницю часу.

Визначення норм здійснюється за результатами вимірювання кількості побутових відходів, яке проводять у житлових будинках та на підприємствах, установах та організаціях, де, зокрема побутові відходи від житлових будинків та побутові відходи від інших об'єктів утворення побутових відходів збирають і перевозять окремо (пункти 1.6. та 1.8. Правил визначення норм).

Згідно з пунктом 2.1. Правил визначення норм вимірювання кількості твердих побутових відходів у житлових будинках проводять на частині території житлової забудови населеного пункту, де проживають, зокрема 2 % від загальної чисельності мешканців – для населених пунктів із населенням до 300000 мешканців (загальна чисельність мешканців смт Варва станом на 01.01.2019 складала 7881 осіб).

Під час вимірювання кількості твердих побутових відходів, що утворюються на підприємствах, установах, організаціях, обирають найбільш характерні для даного населеного пункту джерела у кількості не менше двох (пункт 2.2. Правил визначення норм).

Кількість твердих побутових відходів розраховують на одиницю виміру, характерну для кожного джерела утворення побутових відходів, перелік яких визначений у додатку 1 до Правил визначення норм (пункт 2.3. Правил визначення норм).

Порядок вимірювання кількості твердих побутових відходів, визначення об'єму та маси утворення твердих побутових відходів встановлений розділом II Правил визначення норм.

Виходячи з викладеного, норми надання Послуг визначаються за результатами вимірювання кількості побутових відходів, що утворюються за одиницю часу за двома джерелами їх утворення: житлові будинки (багатоквартирні, одноквартирні, приватного сектору) та підприємства, установи, організації.

За інформацією Виконкому (лист від 03.11.2020 № 02-25/2795, вх. Відділення від 06.11.2020 № 60-01/4224) та КП «Господар» (лист від 04.11.2020 № 643, вх. Відділення від 09.11.2020 № 60-01/4255), Підприємство для визначення обсягів вивезення побутових відходів при нарахуванні споживачам плати за надані Послуги застосовувало/застосовує наступні норми вивезення побутових відходів в смт Варва (далі – Норми):

- до 26.07.2020 – затверджені рішенням Виконкому від 03.09.2015 № 98 «Про затвердження норм надання послуг з вивезення побутових відходів» на рівні Мінімальних норм надання послуг з вивезення побутових відходів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070 (у редакції чинній до 01.05.2019) (далі – Мінімальні норми);

- з 26.07.2020 – затверджені рішенням Виконкому від 26.05.2020 № 33 «Про деякі питання поводження з побутовими відходами».

Товариством з обмеженою відповідальністю «ЕКОІНТЕХНО» (далі – ТОВ «ЕКОІНТЕХНО») (ідентифікаційний код юридичної особи 39528860) на підставі договору від 04.11.2019 № 343, укладеного з Варвинською селищною радою, були розроблені норми утворення побутових відходів в житлових будинках смт Варва, які носили **рекомендаційний характер** і становили:

- для упорядкованих будинків (багатоквартирних та одноквартирних з наявністю усіх видів благоустрою) – 3,80 л/людину на добу або 1,39 м³/людину на рік;

- для будинків приватного сектору з присадибною ділянкою за відсутності одного або декількох видів благоустрою – 4,08 л/людину на добу або 1,49 м³/людину на рік.

Дослідження об'ємів утворення твердих побутових відходів на підприємствах, організаціях, установах смт Варва не проводились, що підтверджується Звітом про надання послуг «Визначення норм надання послуг з вивезення побутових відходів в смт Варва Чернігівської області», затвердженим генеральним директором ТОВ «ЕКОІНТЕХНО» 19.12.2019.

Для цих об'єктів ТОВ «ЕКОІНТЕХНО» рекомендувало прийняти Норми на рівні Мінімальних норм, що з **01.05.2019 втратили чинність** на підставі постанови Кабінету Міністрів України від 27.03.2019 № 318 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України», якою затверджена нова редакція Правил надання послуг з поводження з побутовими відходами.

Таким чином, здійснений ТОВ «ЕКОІНТЕХНО» розрахунок Норм не відповідає вимогам Правил визначення норм, затверджених наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 30.07.2010 № 259.

Норми надання Послуг є важливим показником для планування робіт у сфері поводження з побутовими відходами; визначення необхідної кількості обладнання для збирання, зберігання та перевезення побутових відходів; визначення необхідної кількості обслуговуючого персоналу та обсягів надання Послуг під час укладання договорів; для розрахунків вартості Послуг.

На території смт Варва наявне велике різноманіття об'єктів утворення побутових відходів, які є самостійними суб'єктами господарювання (юридичними особами та фізичними особами-підприємцями), тому норми надання Послуг мають бути диференційованими за всіма типами об'єктів утворення відходів.

Однак, Виконком рішенням від 26.05.2020 № 33 затвердив розраховані ТОВ «ЕКОІНТЕХНО» Норми, які не відповідають вимогам Правил визначення норм, зокрема розраховані лише для однієї категорії споживачів (населення), а для іншої категорії споживачів (підприємств, організацій, установ) прийняті на рівні не діючих Мінімальних норм, що може містити ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

При цьому, згідно з пунктом 1.5. Правил визначення норм Підприємство мало змогу самостійно розробити Норми у відповідності до вимог чинного законодавства та подати їх до Виконкому для затвердження в установленому законодавством порядку.

Отже, бездіяльність КП «Господар» щодо розробки та подання для затвердження до Виконкому розрахунків Норм, а також застосування Підприємством Норм, які не відповідають вимогам Правил визначення норм, може призвести до ущемлення інтересів споживачів під час отриманні ними Послуг.

Такі дії (бездіяльність) КП «Господар» були б неможливими за умови зазнання ним значної конкуренції на Ринку, зокрема в межах смт Варва Чернігівської області, адже в такому випадку споживачі мали б можливість обирати між кількома виконавцями, та, у разі ущемлення їх інтересів, обрали б іншого виконавця таких послуг.

У випадку ж відсутності конкуренції на відповідному ринку і, як наслідок, відсутності у споживачів альтернативи щодо придбання Послуг, інакше ніж у КП «Господар», вищезазначені дії можуть призвести до настання негативних для споживачів наслідків при отриманні ними відповідних Послуг.

Частиною другою статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що суб'єкти господарювання зобов'язані сприяти розвитку конкуренції та не вчиняти будь-яких неправомірних дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію.

Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження

конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Таким чином, бездіяльність КП «Господар» щодо розробки та подання для затвердження до Виконкому розрахунків норм надання послуг з вивезення побутових відходів у межах смт Варва, а також застосування Підприємством норм надання зазначених послуг, які не відповідають вимогам Правил визначення норм надання послуг з вивезення побутових відходів, затверджених наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 30.07.2010 № 259 (із змінами), можуть містити ознаки порушень, передбачених пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживань монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з вивезення побутових відходів у межах смт Варва Чернігівської області, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на цьому ринку.

Враховуючи викладене, для забезпечення зменшення негативних наслідків, керуючись статтею 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», пунктом 3 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 (із змінами і доповненнями), з метою запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, адміністративна колегія Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає наступні обов'язкові для розгляду

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Комунальному підприємству «Господар» Варвинської селищної ради Чернігівської області (17600, Чернігівська обл., Прилуцький [Варвинський] р-н, смт Варва, вул. Шевченка, буд. 18; ідентифікаційний код юридичної особи 35074998):

1) вжити вичерпних заходів щодо розробки та подання для затвердження до відповідних органів місцевого самоврядування розрахунків норм надання послуг з вивезення побутових відходів у межах смт Варва відповідно до вимог чинного законодавства;

2) утриматись від застосування норм надання послуг з вивезення побутових відходів у межах смт Варва, які не відповідають вимогам Правил визначення норм надання послуг з вивезення побутових відходів, затверджених наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 30.07.2010 № 259 (із змінами).

Про результати розгляду цих рекомендацій повідомити Північне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України **у місячний строк** з дня їх отримання.

**Голова адміністративної колегії –
голова відділення**

О. ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ